

ДО 90-РІЧЧЯ УНІВЕРСИТЕТУ: ШКОЛИ РГУ ТА КГУ ПРИ ХІМЕСГ

Прискорений розвиток сільського господарства України на початку 1930-х рр., створення великих механізованих зернових та тваринницьких радгоспів і колгоспів потребували якнайшвидшого забезпечення сільськогосподарського виробництва кваліфікованими робітниками. Відповідно до урядового рішення у ряді аграрних господарств Харківщини, Сумщини та Полтавщини за безпосередньою допомогою ХІМЕСГу були створені школи радгоспного та колгоспного учнівства (школи РГУ та школи КГУ). Заняття в них «вахтовим методом» проводили не лише відряджені з Харкова викладачі інституту, але й найбільш підготовлені студенти, які проходили практику у відповідних господарствах (у першій половині 1930-х рр. виробнича практика вважалася одним із основних видів фахового навчання і на неї відводилося майже третину навчального часу).

Школи радгоспного та колгоспного учнівства, за які ніс відповідальність ХІМЕСГ, готували молодих фахівців з механізації сільського господарства, сільськогосподарського рахівництва, підготовки шоферів та трактористів. У цих освітніх закладах могли навчатися юнаки та дівчата віком від 14 до 20 років, що вже мали освітню базу семирічної трудової школи (семирічна базова середня освіта на той час вважалася обов'язковою). Однак через брак учнів із семирічною освітою було дозволено приймати на навчання зі свідоцтвом про закінчення чотирирічної трудової школи.

Термін навчання дорівнював два з половиною роки. Учні, що вступали до шкіл РГУ та КГУ з базовою підготовкою семирічної школи, отримували певні політехнічні, громадсько-політичні та фахові знання, що мали допомогти засвоїти належну кваліфікацію працівника сільськогосподарського підприємства. Молодь з освітою чотирирічної школи, додатково мала засвоїти курс 5, 6, 7 класів.

В основі освітнього процесу було виробниче навчання, яке відбувалося у комплексному поєднанні теоретичних занять і виробничого навчання. Тривалість робочого дня перевищувати 8 годин.

Для спеціального вивчення фахових дисциплін та виробничого навчання виділялося 60 відсотків часу, а для засвоєння загальнотехнічних та загальноосвітніх предметів – 40 відсотків. Останні предмети мали бути тісно пов'язані з безпосереднім виробництвом.

Наприклад, у школах підготовки трактористів (так званих тракторучах) вивчали: суспільствознавство, українську мову та літературу, російську мову, фізику з хімією та електротехнікою, математику, географію, природознавство, військове навчання, велось політичне навчання, основи індустріального виробництва, професійну гігієну та техніку безпеки. Спеціальними фаховими предметами були: тракторна справа, ремонтна справа та експлуатація тракторів; причіпні знаряддя; рослинознавство і ґрунтознавство; технологія матеріалів; технічна механіка;

спеціальне креслення; організація соціалістичного сільського господарства та рахівництва; соціалістична реконструкція сільського господарства. Окремим блоком із 2400 годин планувалося виробниче навчання

Велика увага в усіх школах приділялася вивченню організації сільського господарства та рахівництва. Рахівництво вивчали разом із організаційною структурою аграрного господарства. Уміння розбиратися у розрахунках і знання організації сільськогосподарського сектору повинно було дати можливість розглядати промислово-фінансові плани, аналізувати їх та критично і раціонально підходити до їх виконання. Учні мали розглядати організацію сільського господарства та аграрне рахівництво на конкретних прикладах своїх господарств.

У кожній школі також розглядалися особливості перебудови аграрного сектору держави в епоху прискореної індустріалізації та колективізації. Обов'язковим предметом було політичне навчання, оскільки завданням шкіл була підготовка не лише кваліфікованих фахівців, але й свідомих громадян, здатних приймати участь в управлінні державою.

Оскільки у першій половині 1930-х рр. можливість навчання у містах була обмеженою, на навчання до вказаних шкіл пішла велика кількість сільської молоді. Багато з випускників шкіл в подальшому стали кваліфікованими працівниками, а згодом — і керівниками аграрного сектору республіки.

О. Воронянський,

відділ медіакомунікацій ХНТУСГ

